

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 11 22
C(2022) 9513 final

KOMISIJOS NUOMONĖ

2022 11 22

dėl Lietuvos biudžeto plano projekto

{SWD(2022) 950 final}

(Tekstas autentiškas tik lietuvių kalba)

KOMISIJOS NUOMONĖ

2022 11 22

dėl Lietuvos biudžeto plano projekto

(Tekstas autentiškas tik lietuvių kalba)

BENDROSIOS PASTABOS

1. Reglamente (ES) Nr. 473/2013 išdėstomos nuostatos, kuriomis siekiama sustiprinti biudžeto politikos stebėseną euro zonoje ir užtikrinti, kad nacionaliniai biudžetai derėtų su ekonominės politikos gairėmis, parengtomis vadovaujantis Stabilumo ir augimo paktu ir Europos ekonominės politikos koordinavimo semestru.
2. Reglamento (ES) Nr. 473/2013 6 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės kasmet iki spalio 15 d. pateiktų Komisijai ir Euro grupei biudžeto plano projektą, apimančį pagrindinius valdžios sektoriaus ir jo subsektorių ateinančių metų biudžeto perspektyvos aspektus.
3. Nuo 2020 m. kovo mėn. taikoma bendroji nukrypti leidžianti Stabilumo ir augimo pakto išlyga¹. 2022 m. gegužės 23 d. komunikate dėl Europos semestro² Komisija nurodė, kad dėl padidėjusio neapibrėžtumo ir didelės ekonomikos vystymosi sulėtėjimo rizikos, susijusios su karu Europoje, precedento neturinčiais energijos kainų šuoliais ir tebesitęsiančiais tiekimo grandinės sutrikimais, Stabilumo ir augimo pakto bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą reikia pratęsti iki 2023 m. pabaigos, ir, jos nuomone, sąlygos, kad nuo 2024 m. išlyga būtų nebetaikoma, yra įvykdytos. Tolesnis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymas 2023 m. suteiks galimybių prireikus greitai reaguoti pasinaudojant nacionaline fiskaline politika ir kartu užtikrinti sklandų perėjimą nuo plataus masto paramos ekonomikai per pandemiją prie didesnio dėmesio laikinoms tikslinėms priemonėms ir fiskaliniam apdairumui, kurių reikia vidutinio laikotarpio tvarumui užtikrinti³.
4. Pagal Reglamentu (ES) 2021/241 nustatytą Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, visų pirma žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai skatinti, taip didinant ekonomikos atsparumą ir potencialų augimą. Dalis šios paramos teikiama kaip negrąžintina finansinė parama (dotacijos), t. y. kaip iš Sąjungos biudžeto finansuojama fiskalinė paskata. Kartu su sanglaudos politikos fondais ir Teisingos pertvarkos mechanizmu EGADP remia teisingą ir integracinę ekonomikos atsigavimą ES pagal Europos socialinių teisių ramstį. Ji taip pat skatina augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu ir taip stiprina tvarią viešųjų finansų būklę. Remiantis 2022 m. gegužės 18 d. Komisijos pasiūlymu⁴, Priemone taip pat turėtų būti siekiama mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro ir įvairinant energijos

¹ Komisijos komunikatas Tarybai dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo, COM(2020) 123 *final*, 2020 m. kovo 20 d.

² COM(2022) 600 *final*.

³ 2022 m. birželio 17 d. Taryba susitarė dėl rekomendacijų dėl 2022 m. nacionalinių reformų programų ir nuomonių dėl 2022 m. stabilumo ir konvergencijos programų, kuriose atsižvelgiama į tai, kad 2023 m. bus toliau taikoma Stabilumo ir augimo pakto bendroji nukrypti leidžianti išlyga (žr. <https://www.consilium.europa.eu/lt/meetings/ecofin/2022/06/17/>).

⁴ COM(2022) 231 *final*.

teikimą Sąjungos lygmeniu didinti Sąjungos energetikos sistemos atsparumą (toliau – „REPowerEU“ tikslai).

5. 2022 m. liepos 12 d. rekomendacijose, kuriose pateikiamos Tarybos nuomonės dėl 2022 m. stabilumo programų⁵, Taryba priminė, kad bendrą fiskalinės politikos kryptį šiuo metu geriausia vertinti kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones ir išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones), įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytį, palyginti su vidutinio laikotarpio potencialiu augimu⁶. Be bendros fiskalinės politikos krypties, siekiant įvertinti, ar nacionalinė fiskalinė politika yra apdairi, o jos sudėtis suderinama su žaliaja ir skaitmenine pertvarka, energetiniu saugumu ir socialinio bei ekonominio atsparumo užtikrinimu, dėmesys taip pat skiriamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų⁷ pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones ir išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones) ir investicijų raidai.
6. Sukrėtimai, kuriuos sukėlė Rusijos invazija į Ukrainą, daro tiesioginį ir netiesioginį poveikį ES ekonomikai – jos kelias pakrypo link mažesnio augimo ir didesnės infliacijos. Intensyvėjantis ir besiplečiantis infliacinis spaudimas paskatino greičiau normalizuoti pinigų politiką euro zonoje. Viešosios išlaidos priemonėms, kuriomis ribojamas didelių energijos kainų socialinis ir ekonominis poveikis, saugumui ir gynybai ir humanitarinei pagalbai iš Ukrainos perkeltiems asmenims daro neigiamą poveikį viešiesiems finansams. Atsižvelgiant į specifinį makroekonominio sukrėtimo, kurį sukėlė Rusijos invazija į Ukrainą, pobūdį ir ilgalaikį jos poveikį ES energetinio saugumo poreikiams, 2023 m. fiskalinę politiką būtina rengti atidžiai. Plataus masto fiskalinė paskata ekonomikai 2023 m. neatrodo pagrįsta. Vietoj to dėmesį reikėtų sutelkti į pažeidžiamųjų apsaugą, automatinį stabilizavimo priemonių veikimo sąlygų sudarymą ir laikinų bei tikslinių priemonių, skirtų energetikos krizės poveikiui mažinti ir humanitarinei pagalbai žmonėms, bėgantiems nuo Rusijos invazijos į Ukrainą, teikti, nustatymą, kartu išlaikant lankstumą prireikus prisitaikyti. Fiskalinėje politikoje turėtų būti derinamos didesnės investicijos ir nacionaliniu lygmeniu finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimo kontrolė. Visapusiškas ir savalaikis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimas yra labai svarbus siekiant didesnio investicijų lygio. Fiskaline politika turėtų būti siekiama išsaugoti skolos tvarumą, taip pat tvariai didinti augimo potencialą, taip palengvinant pinigų politikos užduotį užtikrinti, kad infliacija tinkamu laiku vėl taptų ECB siekiamo 2 % vidutiniu laikotarpiu dydžio. 2023 m. fiskaliniai planai turėtų būti grindžiami apdairiais vidutinio laikotarpio koregavimo planais, atspindinčiais fiskalinio tvarumo uždavinius, susijusius su dideliu skolos ir BVP santykiu, kuris dėl pandemijos toliau didėjo, taip pat reformų ir investicijų uždavinius, susijusius su dvejopa pertvarka, energetiniu saugumu ir socialiniu bei ekonominiu atsparumu.

⁵ 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Lietuvos 2022 m. nacionalinės reformų darbotvarkės su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Lietuvos stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 120).

⁶ Šioje nuomonėje pateikiami fiskalinės politikos krypties ir jos komponentų įverčiai yra Komisijos įverčiai, grindžiami prielaidomis, kuriomis pagrįsta Komisijos 2022 m. rudens prognozė. Komisijos vidutinio laikotarpio potencialaus augimo įverčiai neapima viso teigiamo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų ekonomikos augimą, poveikio.

⁷ Nefinansuojamų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ar kitų Sąjungos fondų lėšomis.

7. Dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą dar labiau padidėjo energijos kainos ir jų nepastovumas. Importuojamos energijos kainų šuolis valstybių narių ekonomikai reiškia didelį prekybos sąlygų pablogėjimą. Be to, dėl išskirtinių karščių 2022 m. vasarą elektros paklausa padidėjo, o tuo pat metu dėl techninių ir nuo oro sąlygų priklausomų aplinkybių energijos gamyba naudojant tam tikras technologijas gerokai sumažėjo, palyginti su ankstesniais rodikliais. Dabartinė energetikos krizė neigiamai, nors ir skirtingu mastu, paveikė visas valstybes nares, todėl reikia reaguoti greitai ir koordinuotai.
8. Kadangi biudžeto ištekliai yra riboti ir turi būti naudojami kuo veiksmingiau, labai svarbus ilgalaikio ir teisingo visos visuomenės prisitaikymo veiksnys yra politinio atsako kokybė ir struktūra. Todėl, be kita ko, atsižvelgiant į 2022 m. spalio 6 d. priimtą Tarybos reglamentą dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti, priemonėmis daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama laikinai paramai, skirtai namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų pakilimo, teikti, kartu išlaikant tinkamas paskatas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą pagal Europos žaliąjį kursą⁸. Politika taip pat turėtų padėti mažinti energijos suvartojimą ir plėtoti Sąjungos energetinį savarankiškumą.

PASTABOS DĖL LIETUVOS

9. 2022 m. spalio 17 d. Lietuva pateikė 2023 m. biudžeto plano projektą. Tuo remdamasi pagal Reglamento (ES) Nr. 473/2013 7 straipsnį Komisija priėmė toliau pateikiamą nuomonę.
10. 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo Lietuvai⁹ imtis veiksmų 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį¹⁰, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Lietuva turėtų būti pasirengusi einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Lietuvai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Laikotarpiu po 2023 m. Lietuva turėtų vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę.

⁸ Komisijos komunikatas „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 *final*.

⁹ 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Lietuvos 2022 m. nacionalinės reformų darbotvarkės su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Lietuvos stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 120).

¹⁰ Remiantis Komisijos 2022 m. rudens prognoze, numatoma, kad Lietuvos vidutinio laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimtys augimo vidurkis, naudojamas fiskalinės politikos kryptčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 12,4 %. Komisijos vidutinio laikotarpio potencialaus augimo įverčiai neapima viso teigiamo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų ekonomikos augimą, poveikio.

11. 2022 m. gegužės 23 d. Komisija paskelbė pranešimą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį¹¹. Šiame pranešime įvertinta Lietuvos biudžeto būklė, nes buvo planuojama, kad šalies valdžios sektoriaus deficitas 2022 m. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Pranešime padaryta išvada, kad Lietuva neįvykdė deficito kriterijaus.
12. Remiantis Komisijos 2022 m. rudens prognoze, Lietuvos ekonomika 2022 ir 2023 m. augs atitinkamai 2,5 % ir 0,5 %, o prognozuojama infliacija 2022 ir 2023 m. bus atitinkamai 18,9 % ir 9,1 %. Pagal biudžeto plano projektą numatoma, kad Lietuvos ekonomika 2022 ir 2023 m. augs atitinkamai 1,6 % ir 1,4 %, o prognozuojama infliacija 2022 ir 2023 m. bus atitinkamai 17,8 % ir 6,0 %. Šių dviejų projekcijų skirtumą tam tikru mastu lemia tai, kad Komisijos projekcijos yra grindžiamos naujesniais duomenimis ir apima paskelbtus išankstinius 2022 m. III ketv. realiojo BVP augimo įverčius. Palyginti su Komisijos projekcijomis, biudžeto plano projekte 2023 m. numatoma palankesnė privataus vartojimo, investicijų ir eksporto perspektyva. Kita vertus, biudžeto plano projekte pateikiama 2023 m. infliacijos perspektyva yra nuosaikesnė, palyginti su Komisijos projekcijomis, iš dalies dėl skirtingų naftos kainų prielaidų. Apskritai makroekonominės prielaidos, kuriomis grindžiamas biudžeto plano projektas, 2022 m. yra atsargios, o 2023 m. – palankesnės.
- Lietuva laikosi Reglamento (ES) Nr. 473/2013 reikalavimo, nes biudžeto projektas yra pagrįstas nepriklausomos įstaigos patvirtintomis makroekonominėmis prognozėmis.
13. Biudžeto plano projekte daroma prielaida, kad išlaidos, sudarančios 0,1 % 2022 m., 0,8 % 2023 m. ir 1,0 % 2024 m., bus finansuojamos negrąžintina finansine parama (dotacijomis) pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę. Išlaidas dengiant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Lietuvos valdžios sektoriaus deficitui ir skolai. Panaši išlaidų suma, finansuojama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis, įtraukta į Komisijos 2022 m. rudens prognozę.
14. 2023 m. biudžeto plano projekte planuojama, kad Lietuvos valdžios sektoriaus deficitas padidės nuo 2,0 % BVP 2022 m. iki 4,9 % BVP 2023 m. daugiausia dėl valdžios sektoriaus išlaidų socialinėms išmokoms, viešojo sektoriaus darbo užmokesčiui ir diskrecinėms fiskalinėms priemonėms, kuriomis kovojama su didelių energijos kainų poveikiu, padidėjimo, taip pat dėl mokestinių pajamų sumažėjimo, kurį lemia neapmokestinamojo pajamų dydžio didinimas ir pajamų netekimas dėl to, kad nebus surinkti kai kurie mokesčiai, kurių mokėjimas atidėtas įmonėms, neproporcingai nukentėjusioms nuo didelių energijos kainų. Planuojama, kad valdžios sektoriaus skolos santykis padidės nuo 39,1 % BVP 2022 m. iki 43,0 % BVP 2023 m.

Šios projekcijos atitinka Komisijos 2022 m. rudens prognozę. Komisijos projekcijose 2022 m. numatomas 1,9 % BVP deficitas, o 2023 m. – šiek tiek mažesnis, palyginti su 2023 m. biudžeto plano projekto projekcija, deficitas – 4,4 % BVP. Pastarąjį skirtumą daugiausia lemia atsargesnės Komisijos prielaidos dėl valdžios sektoriaus

¹¹ Komisijos pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį, COM(2022) 630 *final*, 2022 m. gegužės 23 d.

tarpinio vartojimo augimo ir investicijų išlaidų, nes anksčiau pastebėta, kad investicijų ir vartojimo planai įgyvendinami lėčiau. 2022 ir 2023 m. valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykio projekcijos taip pat yra šiek tiek didesnės negu Komisijos 2022 m. rudens prognozėje, daugiausia dėl to, kad Komisija 2022 ir 2023 m. numato didesnę nominalųjį BVP.

Viešųjų finansų perspektyvą ir toliau veikia didelis makroekonominių projekcijų neapibrėžtumas, įskaitant makroekonominę riziką, susijusią su Rusijos invazija į Ukrainą, energijos kainų šuoliais ir tebesitęsiančiais tiekimo grandinės sutrikimais.

15. Į biudžeto plano projektą yra įtrauktas išsamus sąrašas diskrecinių pajamų ir išlaidų priemonių, kurių bendras deficitą didinantis poveikis sudaro 4,4 % BVP 2022 m. ir 1,7 % BVP 2023 m. Komisija atsižvelgia į tas pačias priemones ir prognozuoja panašias sumas. 2022 m. deficitą didinantis poveikis yra palyginti didelis daugiausia dėl to, kad buvo nustatytos su išlaidomis susijusios energijos kainų kompensacijos įmonėms ir namų ūkiams, padidintas nacionalinio saugumo finansavimas ir labai išaugo viešojo sektoriaus darbo užmokestis. 2023 m. pagrindinės pajamų priemonės yra susijusios su neapmokestinamojo pajamų dydžio, taikomo gyventojų pajamų mokesčio formulėje, didinimu, pajamų netekimu dėl prognozuojamo mokesčių, kurių mokėjimas atidėtas mokesčių mokėtojams, nukentėjusiems nuo energijos kainų krizės, nesurinkimo ir laikinu pridėtinės vertės mokesčio tarifo, taikomo restoranams, meno, kultūros ir sporto paslaugoms bei renginiams, sumažinimu. Apskritai biudžeto plano projekte numatoma, kad deficitą didinantis pajamų priemonių poveikis 2023 m. sudarys 0,5 % BVP. Į biudžeto plano projektą dar neįtrauktos Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytos mokesčių reformos, kurios turėtų padėti kompensuoti padidėjusius ilgalaikius valdžios sektoriaus išlaidų įsipareigojimus ir padidinti Lietuvos viešųjų finansų tvarumą. Pagrindinės 2023 m. biudžeto plano projekto išlaidų priemonės yra laikinos subsidijos namų ūkiams ir įmonėms, kuriomis siekiama iš dalies kompensuoti išskirtinį elektros ir dujų kainų padidėjimą, tikslinis viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio didinimas, parama iš Ukrainos bėgantiems žmonėms ir pensijų, išmokų vaikams ir kitų socialinių išmokų didinimas (bendras išlaidų padidėjimas 2023 m. sudaro 1,2 % BVP). Dauguma minėtų priemonių yra nuolatinės ir joms nėra kompensacinių priemonių, išskyrus priemones, kuriomis siekiama sušvelninti ekonominę ir socialinę didelių energijos kainų poveikį, laikiną pridėtinės vertės mokesčio tarifo sumažinimą restoranams, meno, kultūros ir sporto paslaugoms bei renginiams, taip pat išlaidas pabėgėliams – šios išlaidos vidutiniu laikotarpiu gali sumažėti.

Valdžios sektoriaus deficitą veikia priemonės, kurių imtasi siekiant kovoti su ekonominiu ir socialiniu išskirtinio, o vasarą dar labiau sustiprėjusio energijos kainų pakilimo poveikiu¹². Komisijos 2022 m. rudens prognozėje numatoma, kad šių priemonių poveikis biudžetui ir 2022, ir 2023 m. sudarys 1,5 % BVP. Tai yra priemonės, dėl kurių mažėja valdžios sektoriaus pajamos, t. y. laikinas pridėtinės vertės mokesčio už centrinį šildymą sumažinimas namų ūkiams, ir didėja išlaidos, pavyzdžiui, dalinis išskirtinio dujų ir elektros kainų padidėjimo kompensavimas namų ūkiams ir įmonėms. Šios priemonės paskelbtos kaip laikinos ir dauguma jų baigia galioti 2023 m. pabaigoje arba anksčiau. Neatrodė, kad dauguma priemonių

¹² Deficito pokyčius 2023 m. taip pat veikia visiškas laipsniškas su COVID-19 susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių nutraukimas – Komisijos 2022 m. rudens prognozėje apskaičiuota, kad 2022 m. jos sudarys 1,0 % BVP.

yra orientuotos į pažeidžiamus namų ūkius ar įmones¹³, ir dauguma jų ne visiškai išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą¹⁴. Todėl Komisijos 2022 m. rudens prognozėje apskaičiuota, kad laikinos ir tikslinės paramos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, suma, į kurią galima atsivėlgti vertinant atitiktį 2023 m. konkrečiai šaliai skirtai fiskalinei rekomendacijai, yra artima nuliui.

Valdžios sektoriaus deficitą taip pat veikia su laikinos apsaugos teikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims susijusios išlaidos, kurios pagal Komisijos 2022 m. rudens prognozę ir 2022, ir 2023 m. sudarys 0,3 % BVP.

16. Remiantis Komisijos 2022 m. rudens prognoze ir Lietuvos 2023 m. biudžeto plano projekte pateikta informacija numatoma, kad bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas sudarys 2,9 % BVP 2022 m. ir 3,6 % BVP 2023 m., palyginti su 2021 m. užregistruotu dydžiu – 3,1 % BVP. Tai apima investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą, pvz., energijos kaupimo įrenginių diegimą, viešųjų ir privačiųjų pastatų renovaciją energijos vartojimo efektyvumui didinti ir elektroninių sąskaitų faktūrų duomenų mainų priemonės sukūrimą, kurios iš dalies finansuojamos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis.
17. Komisijos 2022 m. rudens prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis bus skatinamoji (–2,3 % BVP¹⁵). Prieš tai, 2022 m., fiskalinės politikos kryptis buvo skatinamoji (–2,3 % BVP).

Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis 2023 m. turėtų sudaryti 1,1 procentinio punkto¹⁶. Čia įtrauktas stabilus paramos priemonių, kurių imtasi siekiant kovoti su ekonominiu ir socialiniu išskirtinio energijos kainų pakilimo poveikiu, poveikis¹⁷, o laikinos ir tikslinės paramos priemonės, skirtos namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, lieka ribotos. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio nelemia laikina ir tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Skatinamąjį nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimą skatina valdžios sektoriaus tarpinio vartojimo padidėjimas, nuolatinis socialinių išmokų padidinimas ir viešojo sektoriaus darbo užmokesčio augimas.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai 2023 m., palyginti su 2022 m., turėtų padidėti 0,6 procentinio punkto BVP. Nacionalinėmis

¹³ Tikslinės priemonės sudaro 0,05 % BVP 2022 m. ir 0,0 % BVP 2023 m., o netikslinės priemonės sudaro 1,4 % BVP 2022 m. ir 1,5 % BVP 2023 m.

¹⁴ Pajamų priemonės sudaro 0,05 % BVP 2022 m. ir 0,0 % BVP 2023 m., o kainų priemonės sudaro 1,4 % BVP 2022 m. ir 1,5 % BVP 2023 m.

¹⁵ Neigiamas (teigiamas) rodiklio ženklas atitinka per didelį (per mažą) pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinio laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo skatinamąją (stabdomąją) fiskalinę politiką. Fiskalinės politikos kryptis apima Sąjungos finansuojamą fiskalinę paskatą.

¹⁶ Prieš tai, 2022 m., skatinamasis šio komponento poveikis sudarė 2,2 procentinio punkto.

¹⁷ Numatoma, kad tikslinių kainų ir pajamų priemonių poveikis biudžetui liks stabilus, o netikslinių kainų ir pajamų priemonių poveikis biudžetui atitinkamai padidės 0,1 % BVP ir liks stabilus.

lėšomis finansuojamų investicijų skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,4 procentinio punkto¹⁸.

18. Į biudžeto plano projektą įtrauktos vidutinio laikotarpio biudžeto projekcijos iki 2025 m. Numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas laipsniškai mažės iki 1,8 % BVP 2024 m. ir iki 1,4 % BVP 2025 m. Savo ruožtu numatoma, kad valdžios sektoriaus skola 2024 m. sumažės iki 41,6 % BVP, o 2025 m. padidės iki 42,1 % BVP.
19. 2022 m. liepos 12 d. Taryba Lietuvai taip pat rekomendavo skatinti bendradarbiavimo principu grindžiamus viešuosius pirkimus centrinės valdžios ir savivaldybių lygmeniu. Siekdama atsižvelgti į šią rekomendaciją Lietuva parengė pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo siekiama sukurti centralizuotų viešųjų pirkimų centrinės valdžios lygmeniu teisinį pagrindą, ir nuolat plečia centrinės perkančiosios organizacijos veiklą (pvz., 2022 m. dalį arba visas savo viešųjų pirkimų procedūras atlikti centrinei perkančiajai agentūrai pavedė 33 perkančiosios organizacijos, t. y. aštuoniomis organizacijomis daugiau, nei planuota iš pradžių).
20. Remiantis Komisijos prognoze ir biudžeto plano projekte pateikta informacija numatoma, kad 2023 m. bendra fiskalinės politikos krypttis didelės infliacijos aplinkybėmis bus skatinamoji. Čia įtrauktas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų skatinamasis poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai. Skatinamojo poveikio nelemia laikina ir tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir paramos iš Ukrainos bėgantiems žmonėms išlaidos. Apskritai nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Lietuva planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama EGADP ir kitų ES fondų lėšomis, taip pat išlaiko nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Šalis planuoja finansuoti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą.

Apskritai Komisija laikosi nuomonės, kad Lietuvos biudžeto plano projektas iš dalies atitinka 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijoje pateiktas fiskalines gaires. Komisija ragina Lietuvą sudarant nacionalinį biudžetą imtis būtinų priemonių, kad 2023 m. biudžetas atitiktų 2022 m. liepos 12 d. Tarybos priimtą rekomendaciją.

Nors imdamasi neatidėliotino politikos atsako į išskirtinius energijos kainų šuolius Lietuva skubiai įgyvendino energetikos priemones, esamų paramos priemonių pratęsimas ir (arba) naujų paramos priemonių priėmimas reaguojant į dideles energijos kainas prisidėtų prie didesnio nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų einamųjų išlaidų augimo ir prie numatomo valdžios sektoriaus deficito bei skolos didėjimo 2023 m. Todėl svarbu, kad valstybės narės tokias priemones labiau orientuotų į labiausiai pažeidžiamus namų ūkius ir paveiktas įmones siekiant išsaugoti paskatas mažinti energijos poreikį ir kad jos būtų nutraukiamos mažėjant spaudimui energijos kainoms.

Komisija taip pat laikosi nuomonės, kad Lietuva padarė tam tikrą pažangą, įgyvendindama per Europos semestrą 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijoje pateiktą fiskalinių rekomendacijų struktūrinę dalį, todėl ragina valdžios institucijas sparčiau siekti pažangos. Pažanga, padaryta įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas

¹⁸ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,2 procentinio punkto BVP skatinamąjį poveikį.

rekomendacijas, bus išsamiai aprašyta 2023 m. šalių ataskaitose ir įvertinta konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, kurias Komisija pasiūlys 2023 m. pavasarį.

Priimta Briuselyje 2022 11 22

Komisijos vardu
Paolo GENTILONI
Komisijos narys

